

บทความ เรื่อง ล้วงลึกความคิดครู ผันสู่?ผู้บริหาร

นำเสนอเมื่อ : 18 พ.ย. 2551

สังคมไทยคงความเป็นเอกลักษณ์และผูกพันกับวิถีชีวิตผู้คนในหลายมิติมาแต่ช้านาน อาชีพต่างๆที่คนเราฝันใฝ่ต้องการจะเป็นมีมากมาย แต่อาชีพหนึ่งซึ่งสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในชีวิตและอยู่คู่สังคมไทยนับแต่อดีต คือ ข้าราชการ ครูเป็นข้าราชการกลุ่มหนึ่งที่มีภาพลักษณ์ว่าเป็นแบบอย่างคือเป็นพ่อพิมพ์แม่พิมพ์ของชาติ ครูจึงเป็นผู้มีความรู้สมสมัย แต่งกายสุภาพเรียบร้อย พูดจาชัดถ้อยคำแต่ไพเราะอ่อนหวาน (ไม่พูดศัพท์แอบแบายเช่นเด็กกวยรันทั่วไป)

วันหนึ่งๆจะวนอยู่กับการสอนอ่านเขียนและคิดให้ติดตัวนักเรียนก่อนจบการศึกษาออกไป ในโรงเรียนต่างๆจึงมีครู 2 ประเภท คือ ครูน้อยและครูใหญ่ (สมัยก่อน) ณ ปัจจุบัน ครูน้อยคือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนครูใหญ่ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังคมชนบทไทยวันนี้ ผู้คนส่วนใหญ่ยังเขาใจว่า ครูใหญ่เรียนจบสูงกว่าใครเพื่อน ในโรงเรียน หรือการจะเป็นครูใหญ่ต้องเริ่มจากเป็นครูน้อยและเรียนรู้งานไปก่อน ภายหลังไม่กี่ปี ก็สามารถสอบและปรับเป็นครูใหญ่ได้เอง ซึ่งเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้อง

ความเป็นจริงคือครูในโรงเรียน 2 ประเภทนี้ ทำงานคนละสายงานกัน ไม่เกี่ยวกับการเรียนจบหรือประสบการณ์งาน เพราะต้นทุนเดิมของการเรียนระดับอุดมศึกษา (ปริญญา) แตกต่างกัน และเรื่องราวในชีวิตของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน รวมทั้งประสบการณ์การเรียนรู้งานก็ยิ่งต่างประเภทกัน เหตุผลเหล่านี้ จึงน่าสนใจว่า คนเป็นครูใหญ่ไม่จำเป็นต้องเรียนจบสูงกว่าใครในโรงเรียนและการเรียนจบสูง ชั้นปริญญาต่างๆบางครั้งก็ไม่สามารถทำให้ประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้นเสมอไปจริงหรือไม่? หรือไม่จริง?

ถามว่าอายุเฉลี่ยของครูใหญ่อยู่ที่กี่ปี คำตอบคงเป็นบุคคลวัยทองหรือใกล้เกษียณ ลองนึกคิดย้อนไปว่า แล้วประสบการณ์ของการทำงานหละ ต้องตอบว่า โชกโชน เพราะผ่านร้อน ผ่านหนาว ผ่านงานมานานักต่อนักแล้ว จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันทั่วไปในสังคม

สำหรับความอาวุโสและการรุดหน้าอย่างแจ่มแจ้งไม่ต้องพูดถึง เพราะชัดเจนอยู่แล้ว ครูน้อยรุ่นใหม่อย่างเราๆจึงได้แตกมหน่า ไมกลาสบตาและคอยทำทุกสิ่งทุกอย่างตามคำบัญชาทุกครั้งไป (ระบบการเคารพรุ่นเป็นสายเลือดทางความคิดที่ถูกสอนให้ติดแน่นมาตั้งแต่เรียนมหาลัยฯ) และอีกเหตุผลคือ ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนเอง?? ผู้ประกอบอาชีพครูที่ไม่ใช่ครูมีอาชีพอย่างเราๆ (ครูน้อย) หลายต่อหลายคนเมื่อทำงานผ่านช่วงเวลาหนึ่งๆไป ก็เขาใจเหตุผลและสภาพในการปฏิบัติงาน จึงเกิดความคิดมุกกลับว่า หากมีโอกาสจะเรียนต่อ และเปลี่ยนสายโดยการเรียนสายบริหารนี้หละ จบมาจะได้สอบและทำงานสายบริหารเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีชีวิตที่ท้าทายและพบกับการเปลี่ยนแปลงมากกว่าที่เป็นอยู่ แต่? ใหญ่? สบปิดความคิดสักนิด แล้วพิจารณาว่า เราพร้อมที่จะเป็นอย่างนั้น รักและพร้อมเผชิญเรื่องราวปัญหาเหล่านั้นหรือไม่??

ข้าพเจ้าเคยฝันใฝ่ว่าอยากทำงานสายบริหารและได้เตาสูงงานที่ท้าทายตามลำดับขั้น สูดหายใจเมื่อใกล้เกษียณอายุราชการตำแหน่งที่ต้องการจะเป็นคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ (เรื่องจริง ไม่อายและกล้าเปิดเผยครับ) แต่คำตอบขณะนี้และคงตลอดไป ต้องตอบว่า คิดดีแล้วไม่ดีกว่า?

เพราะหลายๆเหตุผลที่ยังสงสัยแม่จะใคร่ครวญแล้วก็ยังงุนงงกับคำตอบว่า สายงานผู้บริหารดีกว่าสายงานผู้สอนตรงไหน หากไม่ยึดติดกับเกียรติยศชื่อเสียง..

ข้าพเจ้าจะเปรียบเทียบให้อ่านพิจารณาเพียง 3 ประการ คือ ประการแรกเรื่องคำตอบแทนและความมั่นคงในวิชาชีพ เนื่องจากกฎหมายระเบียบใหม่ที้ออกมา หากเราเป็นครูที่ดี เก่ง มีความสุขและกระตือรือร้นในการทำงาน เรื่องเหล่านี้จะติดตามไป โดยอัตโนมัติ

ซึ่งสายบริหารจะมีความยากมากกว่าเพราะจะต้องนำผลงานของการบริหารทุกส่วนไปจัดการแล้วจึงจะประเมินอีกขั้น ตอนหนึ่ง (ผู้บริหารในโรงเรียนวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือเชี่ยวชาญพิเศษจึงมีน้อย) ประการที่สอง เรื่องความเครียด บุกได้เลยวาสายบริหารต้องพบปัญหานานาสารพัน จึงสะสมความเครียดไว้อยู่ไม่รู้ตัว

ผู้บริหารทั่วไปจึงเครียดมากกว่าครูผู้สอนแน่นอน ยกตัวอย่างเหตุการณ์เช่น หนาด่าง 3 บาน ถูกลมพัดให้เปิดออกมากระแทกผ่นงเสียงดัง ครูและผู้บริหารนั่งมองดูอยู่ทั้งสองคน จึงสนทนากัน ครูรู้สึกเฉยๆ

เพราะคิดว่าไม่ใช่ห้องประจำชั้นของตนเอง ในขณะที่ผู้บริหารจะบ่นพึมพำและไม่พอใจในเหตุการณ์ที่พบเห็น (บางคนอาจถึงขนาดคิดตอเนื่องไปอีกว่า จะหาแนวปฏิบัติอย่างไร จึงจะไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอีก) ตัวอย่างดังกล่าวนี้เป็นเรื่องเล็กน้อยมากที่แสดงให้เห็นถึงการสะสมความเครียด

ในขณะที่การปฏิบัติงานจริงยังมีสิ่งที่ยากเย็นแสนเข็ญชวนเครียดทั้งนั้น เรียกว่ามากมายและไม่สิ้นสุดอีกต่างหาก (บางคนอาจมีความคิดผิดเพี้ยนไปหรือใช้วิธีคลายเครียดด้วยการดื่มเหล้าแทน? แต่คนละสโลแกนกับ จน เครียด กินเหล้า นะครับ) ประการที่สาม เรื่องผู้คนและภาวस्थिति เป็นธรรมชาติที่จะต้องเจอในชีวิตจริง ครู ไม่จำเป็นต้องรู้จักทุกคนดี แต่ผู้บริหารจำเป็นจะต้องรู้จักทุกคนดีเท่ากับที่รู้จักตัวเอง ครูมีหัวหน้า ไม่ก็คณและเลขาธิการที่จะเอาใจใส่เพียงบางคนได้ แต่ผู้บริหารมีหัวหน้าเยอะแยะมากมายและต้อง เอาใจต่อทุกคน ครูเมื่อไปงานเลี้ยงหรืองานกิจกรรมต่างๆสามารถใส่ซองด้วยเงินจำนวนน้อยหรือพอประมาณได้ แต่ผู้บริหารจะต้องใส่ซองด้วยเงินจำนวนมากเพื่อให้สมเกียรติ ชื่อเสียงและตำแหน่งที่เป็นอยู่ในสังคม (แล้วจะไปเหลืออะไร) ดังที่ได้กล่าวมา สรุปเพียงว่าบทความต่างๆที่ข้าพเจ้าพรรณนาไว้นี้ เป็นความคิดส่วนตัวเฉพาะกิจ ซึ่งอาจจะผิดแต่ได้สะท้อนมุมมองกลับออกไป ส่วนคำตอบที่แท้จริงและถูกต้อง คือ ข้าพเจ้า ไม่รู้? ไม่รู้เพราะไม่ได้และไม่เคยเป็นผู้บริหาร แต่ที่เขียนเพราะอยากฝากถึงครูผู้สอนรุ่นใหม่ว่า ถ้ามองตนเองดูนะครับ ว่าสิ่งที่ตัวเองต้องการแท้จริงคืออะไร ตั้งคำถามและฝันไปว่า เราต้องการมีครอบครัวเล็กๆน่ารักๆ มีลูกน้อยสามสี่ภรรยาครบหน้ากัน มีเวลาหยอกเย้าเล่นสนุก มีเงินทองออมเหลือใช้จ่ายอย่างไม่ขัดสน หรือฝันอะไรๆประมาณนี้หรือไม่ คำตอบคือ ฝันจะเป็นจริงได้หากในชีวิตจริง เรามีสิ่งต้องรับผิดชอบไม่ใหญ่โตเกินไป

ผมละชอบจริงๆกับประโยคหนึ่งจากหนังสือไอแมงมุมที่ว่า ?ภาระอันยิ่งใหญ่ต้องมากับความรับผิดชอบที่ใหญ่ยิ่ง? คุณล่ะ? อยากเป็นไอแมงมุมหรือเปล่า ?